

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ ЗАСВОЄННЯ ДІЄПРИСЛІВНИКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ МОВНОГО ВИШУ

У статті описуються деякі шляхи подолання труднощів, з якими стикаються студенти мовного вишу під час вивчення дієприслівника англійської мови. Одним із них, на думку автора, є використання сучасного медіа мовлення у навчальному процесі. Ця точка зору всебічно обґрунтовується, даються конкретні методичні рекомендації та наводяться приклади відповідних вправ.

Ключові слова: *граматика, мотивація, автентичний, ЗМІ, принцип виключення подвійної труднощі, медіамовлення, критерії.*

Вивчення граматики вимагає від студентів здатності зосередитись на деталях форми слова та на особливостях структури речення, логічно мислити й аналізувати. На жаль, студентам другого курсу не завжди вистачає для цього терпіння і мотивації, бажання усвідомити ключові дистинктивні ознаки виучуваного явища. Виникає потреба створювати додаткову мотивацію, доводити актуальність матеріалу, що вивчається. Інтерес студентів після такої аргументації, безумовно, підвищується, особливо якщо матеріал, з яким вони працюють, їх цікавить та викликає певні емоції. Це простіше зробити, якщо вивчається граматичний матеріал, типовий для розмовної англійської мови. В такому випадку можна апелювати до особистого досвіду студентів, поговорити на актуальні для них теми. Складніше зацікавити студентів у вивченні таких тем, як "Participle", адже дієприслівник використовується здебільшого у формальному писемному мовленні і не є типовим для діалогу двох тинейджерів, якими є по суті студенти другого курсу. В якості навчального матеріалу, зазвичай, студентам пропонуються цитати з класичної літератури, але більшість сприймає їх без інтересу. Одним із альтернативних джерел автентичного цікавого мовного матеріалу можуть стати англійські газети та журнали, які легко знайти в Інтернеті. Газетному стилю притаманно вживання дієприслівників і дієприслівникових комплексів, включно з "Nominative Absolute", який дуже важко сприймається студентами. В газетних статтях ці структури виглядають природно і сучасно.

Мета цієї статті – розглянути проблеми, які виникають під час навчання дієприслівника і дієприслівникових комплексів англійської мови студентів мовних вишів, та запропонувати деякі шляхи їх подолання з допомогою використання газетних матеріалів із мережі Інтернет.

Як зазначає Т. Г. Добросклонская в передмові до свого навчального посібника "Медіалінгвістика: системний підхід до вивчення мови ЗМІ: сучасне англійське медіамовлення", тексти ЗМІ, і газет зокрема, є наразі однією з найбільш поширених форм існування мови. Новини у світовій мережі розповсюджуються майже всіма учасниками процесу масової комунікації. При цьому автор звертає увагу на розмаїття лінгвістичних засобів висловлення оцінки, що присутні в інформаційних текстах, а також описів та специфічної дієслівної синтагматики (конструкція there is, пасив, різні форми continuous) [Добросклонская].

Російська дослідниця О. Ф. Угренинова у своїй статті "Навчання іноземної мови та культури на основі автентичних текстових матеріалів" підкреслює важливість використання газет для ознайомлення учнів з культурою, з процесами, що відбуваються в суспільстві, з особливостями менталітету та життя соціуму. На її думку, газетні статті дозволяють обговорити актуальні проблеми, шляхи їх вирішення, порівняти тенденції розвитку інших соціумів із відповідними процесами у рідному суспільному середовищі. Як стверджує дослідниця, газета є невичерпним джерелом нової сучасної лексики, кліше, фразеологізмів та ідіом; відображає динаміку розвитку мови, нові мовні форми, а також демонструє все різноманіття стилів сучасної іноземної мови. Відтак, автор статті рекомендує використання газетних матеріалів при навчанні читання, а також для підвищення лінгвістичної та соціокультурної компетенцій учнів [Угренинова]. Відтак, доцільність використання газетних матеріалів у сучасному лінгвістичному дискурсі є обґрунтованою та не викликає сумнівів.

Низка дослідників розробляли питання форм і методів навчання іноземних мов з використанням газетних матеріалів, серед них: Д. В. Малявін, М. С. Латушкіна, В. М. Анікіна (посібник "Робота з газетою у середній школі"); С. Г. Тер-Мінасова ("Мова та міжкультурна комунікація") та ін. Наразі ця проблема більше займає іноземних науковців (Jarek Krajka "Some Possibilities for Using On-line Newspapers in the ESL Classroom", James Andrew Farmer "How to Effectively Use News Articles in the EFL Classroom", Premakumari Dheram, Nitya Rani "Using English Newspapers in the ESL / EFL Classroom"), хоча залишається актуальною і для вітчизняної української методики [Чередніченко].

Використання газетних текстів для навчання дієприслівника і дієприслівникових комплексів є ефективним шляхом вирішення питання актуального контексту їх використання. Однак викладач, який

використовує публіцистичні матеріали у навчальному процесі, стикається з певними проблемами. Так, тематика статей часто є далекою від інтересів студентів, що знижує їхню мотивацію до роботи з такими текстами. Окрім того, газетні тексти наповнені специфічною лексикою політичної, економічної, ділової або воєнної тематики. Вона чинить опір сприйняттю їх змісту студентами молодшого ступеня навчання у виші. Відтак порушується дидактичний принцип недопущення подвійної складності при навчанні.

На наш погляд, ці проблеми можна успішно вирішити кількома шляхами.

По-перше, з усього розмаїття матеріалів варто обирати статті на такі теми, які стосуються проблем, що мають (або напевне матимуть) відгук серед студентів певної території, віку, спеціальності, групи. Особистісно-орієнтований відбір текстів сприятиме підвищенню зацікавленості студентів у навчанні та підвищить його результативність.

По-друге, слід підбирати статті про такі події, з якими студенти вже знайомі з українських ЗМІ. Це сприятиме активізації здогадки про значення незнайомих слів. Наприклад, навіть ті студенти, які не цікавляться політикою, не могли не чути про стурбованість європейських та американських політиків стосовно ситуації в Україні, тому їм легко було зрозуміти таку новину від 'CNN Headline News' (Monday, January 17, 2014): *"The European Union is deeply concerned at the adoption by the Verkhovna Rada of legislation restricting the Ukrainian citizens' rights and freedoms"* або новину про Крим від 'The Telegraph' (March 4, 2014): *"Military experts say that the unbadged soldiers who took control of Crimea over the weekend with barely a shot fired are likely to be Russian special forces"*, 'The Guardian' (Tuesday, March 4, 2014): *"Putin denied that the Russian-speaking soldiers occupying key Crimean military sites were Russian special forces, describing them as pro-Russian local self-defence forces"* [4].

Те, що студенти чують подібні повідомлення щодня, дає можливість працювати з автентичним матеріалом, зосереджуючись на граматичних структурах, і при цьому не мати жодних проблем з розумінням тексту. Більше того, читаючи актуальні новини, студенти чітко усвідомлюють важливість граматичного матеріалу, що вивчається, та сферу його застосування. Те, як іноземні ЗМІ висвітлюють події в Україні, також не залишає студентів байдужими, що лише мобілізує їхню увагу та підвищує мотивацію до навчання.

Газетні статті як мовний матеріал, що використовується для навчання граматики, має відповідати певним критеріям:

1. Зміст статті має бути правдивим, об'єктивним і неупередженим, тому слід використовувати статті відомих авторитетних ЗМІ.

2. Запропоновані уривки мають бути цікавими за змістом та доступними за мовною формою. Найкраще, якщо це актуальні новини, які обговорюються в україномовних ЗМІ.

3. Тексти повинні містити потрібну граматичну структуру і не створювати інших значних труднощів.

4. Кількість відібраних уривків має бути достатньою для забезпечення необхідної повторюваності виучуваної структури з метою її автоматизації.

Газетні тексти можливо використовувати на всіх етапах формування іншомовної граматичної компетенції. Проте для більшості етапів існують певні обмеження.

Так, використовуючи публіцистичний матеріал на етапі введення нової граматичної структури, ми одразу демонструємо студентам контекст використання цієї структури. Пам'ятаючи про принцип виключення подвійної складності, ми добираємо текст, який є максимально доступним, з точки зору використаної лексики та тематики загалом (як у випадку з новинами про Україну).

З цієї причини використання публіцистичних матеріалів на етапі тренування є також досить обмеженим. За умов наявності прийнятного матеріалу, можна виконати такі вправи:

– рецептивні: *"Read the article and find all the examples with Participle I";*

– рецептивно-репродуктивні: *"Read and translate the following pieces of news from "The Telegraph" (Friday 04 April 2014). Note the use of complex objects and subjects" (запропоновані цитати досить короткі та зрозумілі за змістом);*

– *"Underline Participle I & II in the text and state their syntactic functions"*.

Створюючи відповідний комплекс вправ, слід також пам'ятати, у яких видах мовленнєвої діяльності вживаються структури з дієприслівником і дієприслівниковими комплексами, і не намагатися активізувати їх в усному мовленні.

На етапі практики у мовленні з використанням граматичної структури Participle, ми пропонуємо використовувати такі вправи:

– рецептивно-продуктивні: *"Read the following news reports, identify complex objects and subjects and write a news report using similar patterns";*

– продуктивні: *"Write about the latest news to your local newspaper using Participle I and II" (завдання дається студентам після того, як вони опрацювали декілька газетних статей з новинами).*

Для самостійної роботи варто запропонувати групі студентів завдання підготувати огляд англійських ЗМІ, працюючи над якими, студенти знайдуть та підготують до презентації новину, що їх цікавить, а також знайдуть у тексті дієприслівники та визначать їх синтаксичну функцію.

Отже, одним із ефективних шляхів подолання труднощів засвоєння дієприслівника і дієприслівникових комплексів ми вважаємо використання сучасних автентичних газетних і журнальних матеріалів із мережі Інтернет, оскільки вони значно підвищують інтерес студентів завдяки актуальності

змісту; підвищують мотивацію до вивчення складного граматичного матеріалу, який уможливує точне сприйняття інформації; забезпечують типовий для вживання цих структур контекст.

Крім того, у викладача з'являється можливість долучитися до патріотичного виховання майбутніх учителів і спонукати їх до читання не лише художньої літератури, але й газетних матеріалів; слідкувати за тим, що відбувається в країні, і як це сприймається у світі; розширити арсенал англомовних засобів міжкультурного спілкування.

Тексти для навчання дієприслівника і дієприслівникових комплексів мають бути правдивими і неупередженими; цікавими за змістом і доступними за мовною формою; містити потрібну граматичну структуру і не створювати інших труднощів; їхня кількість має бути достатньою для формування навички сприйняття та вживання виучуваної структури у писемному мовленні.

Використання публіцистичних матеріалів найбільш доцільне на етапі практики у писемному мовленні, а також на етапі контролю. Водночас, підібравши газетний текст, який не викликає значних труднощів для розуміння, певні рецептивні та рецептивно-репродуктивні вправи можливо давати студентам і на етапах ознайомлення та тренування виучуваної граматичної структури.

Використані джерела

1. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ: современная английская медиаречь : учеб. пособие / Т. Г. Добросклонская. – 2-е изд., стер. – М. : ФЛИНТА, 2014. – 264 с.
2. Угренинова Е. Ф. Обучение иностранному языку и культуре на основе аутентичных текстовых материалов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://mparlament.eduhmao.ru/var/db/files/15889.ugreninova-e.doc>
3. Чередніченко Г. А., Шапран Л. Ю., Куниця Л. І. Методика роботи з періодичною пресою у процесі вивчення іноземної мови у немовних ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/241.pdf>
4. Newspapers in English [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.vmurol.com.ua/913d521c2466ba0da1ff2924c3b80594>

Гайдай Н. М.

ПУТИ ПРЕОДОЛЕНИЯ ТРУДНОСТЕЙ УСВОЕНИЯ ДЕЙПРИЧАСТИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА СТУДЕНТАМИ ЯЗЫКОВОГО ВУЗА

В статье описываются некоторые пути преодоления трудностей, с которыми сталкиваются студенты языкового вуза при изучении дейпричастия английского языка. Одним из них, по мнению автора, является использование современного медиавещания в учебном процессе. Эта точка зрения всесторонне обосновывается, даются конкретные методические рекомендации и приводятся примеры соответствующих упражнений.

Ключевые слова: грамматика, мотивация, аутентичный, СМИ, принцип исключения двойной трудности, медиавещание, критерии.

Haidai N. M.

WAYS OF OVERCOMING THE DIFFICULTIES WITH LEARNING

THE PARTICIPLE BY LINGUISTIC UNIVERSITY STUDENTS

Described in the article are some ways to combat the difficulties that the students of linguistic universities face while learning the Participle. One of them, the author believes, is to integrate modern media broadcasting into the teaching process. This approach is thoroughly substantiated, certain method guides are suggested, and the examples of relevant exercises are offered.

Key words: grammar, motivation, authentic, media, latest news, difficulties, criteria.

Стаття надійшла до редакції 14.06.14